

Universitätsbibliothek Paderborn

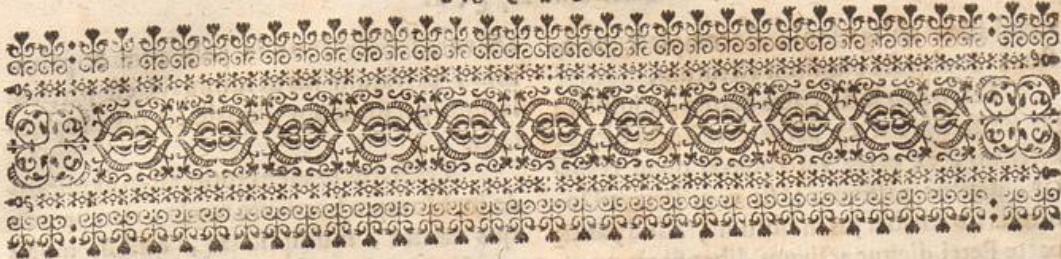
Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

Præfatio. De varia vocis juris significatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

I. M. I.

P R A E F A T I O.

De varia vocis Juris significatione.

I. **J**us sumitur primò pro scientia legum, ut dum quis dicitur juris utriusque Doctor.

Secundò pro loco administrandæ Justitiae, ut dum aliquis dicitur in jure comparere.

Tertiò pro sententia judicis, sic judex judicando dicitur jus dicere. Quartò pro lege, quæ est regula reddendi justum. Dividitur in hoc sensu jus in naturale, Divinum & humanum, hoc subdividitur in civile & canonicum. Hæc juris acceptio aratur ad solam naturam rationalem, quam si independenter ab ulla inter se Societatis humana conventione, vel lege libera lata ligat præcipiens aliqua bona, vetans mala, aliqua ex bonis permittens, est jus naturale, & huic etiam DEUS subest; quando autem ligat ex libera voluntate D[omi]n[u]i dicitur jus positivum Divinum, humanum verò si dependenter à voluntate humana: hoc si respicit directè publicam totius communitatis utilitatem, vocatur jus publicum, & altum; si directè respicit propriam cuiusque utilitatem licet indirectè, & ex consequenti in publicum commodum redundet, dicitur

privatum, & bassum. Quando Authori-juris humani est potestas laica, dicitur jus civile, canonicum verò, quando Authoritate Ecclesiastica à summis Pontificibus est constitutum, aut approbatum ad actiones fidelium rectè ordinandas proximè ad cultum Divinum, pacemque ac Justitiam externam in populo conservandam, & augen-pam hic, atque in futuro ad beatitudinem consequendam.

Quare jus canonicum differt à civili duplicitate, præsertim ex titulo primo ex parte efficientis causæ, nam Canonicum efficit supremus Ecclesiæ Princeps, seu Pontifex, cujus subditi sunt omnes Christiani etiam Imperatores: Unde jus Canonicum etiam vocatur Pontificium, civile autem pro di-versitate legislatoris vocatur Imperatorium, Regium, Municipale.

Secundò ex fine: civile enim jus habet pro fine actiones humanas in bonum commune secundum quod hæ congruant humanae Societati civiliter, sive secundum re-stam rationem vivendi.

Quintò sumitur jus pro justo latè, seu pro omni honesto, ac legitimo, id est, confor-

A

formi alicui obligationi, sic complectitur actus, & objecta omnium virtutum.

Sed pro justo, seu debito ex iustitia: jus sic sumptum ex parte creditoris dicitur activum, ex parte vero objecti quod respicit, dicitur passivum: sic v. g. Petrus Dominus libri habet jus in librum; illud jus ex parte Petri dicitur activum, liber vero, quem respicit ut suum, dicitur jus passivum. Jus

activum subdividitur in publicum & privatum, privatum jus ut inservi est particularium personarum, quale est jus proprietatis.

Tractatus praesens totus est in explicando jure sumpto hoc sexto modo, nempe quae ejus natura, multiplicitas, quibus modis acquiratur, transferatur, violetur, ac violatum restauretur: Sit igitur

DISSESTITO PRIMA

De Natura, Multiplicitate juris, perfectique Dominii.

ARTICVLVS PRIMVS.

De natura juris proprietatis, & divisione.

§. I.

Definitur Jus Proprietatis.

Dico jus proprietatis est legitima potestas moraliter restringendi per suam voluntatem libertatem alterius formaliter in favorem proprium precise ita Joann. Baptis. Gor-maz hic Disp. 4. n. 178. post Maurum. Dicitur primò potestas legitima, id est, cui lex, aut quasi lex favet, nisi enim talis sit, erit vis, & Tyrannis. Dicitur secundò moraliter restringendi libertatem alterius, hoc est obligandi alterum, ne moraliter, id est, licet posset facere id, quod alias potentia physica potest facere, & sic innuitur

vis juris activa in libertatem alterius, & simul ponitur differentia à meta licentia, quae etiam est potentia legitima commodum percipiendi, quin alterius libertatem queat restringere. Dicitur tertio formaliter, id est immediate, directè, ac principaliter ordinatur in proprium, sive sui subjectum videlicet propriæ libertatis bonum, commodum, & favorem, sive deinde hic sit quid positivum, ut uti suâ domo, sive quid negativum, ut non vulnerari, non impediri fraudulenter à boni alterius consecutio-ne, &c. Sive sit distinctivum quid à commo-do